

Redacțiunea, Administrațiunea și
Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22
Scrisorile necunoscute nu se pri-
mosc. Manuscrisurile nu se re-
trimite!

Birourile de anunțuri:
Brașov, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primesc în Viena
Budoiffo Moese, Haazenstein & Fogler
(Gtto Maus), Henrich Schalek, Alois
Herrnd, M. Dukes, A. Oppelich, J. Dan-
enberg; în Budapesta: A. V. Gold-
berger, Anton Mesei, Eckstein Bernat;
în Frankfurt: G. L. Dabbe; în Ham-
burg: A. Steiner.

Prețul inserțiilor: o serie
garmonică pe o coloană 6 cr.
și 30 cr. timbru pentru o pu-
blicare. Publicări mai dese
după tarifa și învoială.
Reclame pe pagina III-a o
serie 10 cr. v. a. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LIII.

„Gazeta” este în fiecare zi
Abonamente pentru Anstro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se primumără la toate oficiile
postale din țară și din afară
și la dd. colectorii.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrațiune, piațamare
Nr. 22, etajul I.: pe un an
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Cu ducut în
casă: Pe un an 12 fl., pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Ună exemplar 5 cr. v. a. sau
15 bani.
Atâtă abonamentele câtă și
inserțiunile suntă a se plăți
înainte.

Nr. 80.

Brașov, Luni, Marți 10 (22) Aprilie

1890.

Brașov, 9 Aprilie st. v.

S'a putut vedea, cu ocaziunea
desbaterei generale asupra buge-
tului în parlamentul austriac, că
ceștiunea împăcării ceho-germane
a produs o mare fierbere în si-
nul diteritelor partide, care do-
vedesce, că cabinetul Taaffe se
află abia la începutul dificultăți-
lor, ce trebuie să le delătore una
după alta pentru ca să realizeze
cu succes programa sa de „înțe-
legere” și de „împăcare”.

Deputații cehi și germani, se
înțelege, au avut rolul principal
în această desbatere, care s'a înv-
tită mai mult în giurul cestiune-
nei pactului, decât s'a ocupat cu
bugetul.

Ridicatu-s'a mai întâiu Dr. Gregr,
conducătorul partidei Cehilor ti-
neri, spre a-și arăta nemulțămirea
cu pactul propus.

Poporul boem, dize Gregr,
este păgubit prin pact, este bă-
tut pe totă linia, ér Germanii
singuri sunt mulțămiiți cu pactul.
S'e i se dea ocaziune poporului
boem de-a se pronunța franc și
liber și se va vedea, că un vis-
col de indignare și nemulțămire
se va deslănțui. Poporul boem
ține tare la programul său națio-
nal și politic, a căruia puncte
principale sunt: recunoscerea drep-
tului public boem și încoronarea
împăratului, ca rege al Boemiei,
indivizibilitatea țerei și egala în-
dreptățire națională.

Gregr a vorbit mai departe
de „comedia pactului”, pe care—
adause el ironic — trebuie să-l
apere poliția, procurorii de stat
și gădii. Aici a făcut aluziune
la măsurile aspre, ce le-a luat
guvernul față cu manifestul Ce-
hilor tineri. Gregr a vorbit și
de „ingerența factorilor străini”,
dicându, că e lătită credința, că
pactul s'a făcut în urma presi-

nei ambasadei Germaniei; a mai
diz, că despărțirea cercurilor ju-
decătorești după naționalitate n'ar
fi decât o pregătire pentru ca
partea germană a Boemiei să a-
jungă în ghiarele Prusiei. Cehii
tineri, dize Gregr, resping pac-
tul, pentru-că el nu însemnă de-
cât o capitulare a poporului bo-
em, silindu-se a înfățișa lucrul
astfel, ca și când pactul s'ar
face numai cu partida lui Rieger
ér nu cu poporul boem.

Dr. Rieger a răspuns lui Gregr
cu multă moderațiune, dér ener-
gic, luându în apărare pactul
care s'a făcut de ómenii de în-
crede cehi și germani. Pactul,
dize el, nu este încă fapt îm-
plinit și asupra lui va avé să se
pronunțe dieta boemă.

Cât pentru dreptul public
al Boemiei, dize Rieger, că par-
tida sa nu a renunțat și nu va
renunța nic-o dată la acest drept.
Restituirea lui n'a fost la ordi-
nea zilei în conferențele de împă-
care, ci aici s'a tractat numai de
un *modus vivendi* între cele două
naționalități. Nu se pot două
tote într-o singură zi. Dorința și
speranța de a se restitui dreptul
public boem e generală la toți
Cehii, dér într-un stat constitu-
țional nu se pot realiza dorințele
acestea, decât numai cu apro-
barea factorilor legislativi; ade-
vărații patrioți, dér vor aștepta
momentul când se va pute face
și acesta și deocamdată vor face
ceea ce le stă în putință. De a-
ceea Rieger și soții săi au stăru-
it pentru pact, conduși de con-
vingerea, că el nu este numai
în interesul țerei și în al statului.

Interesant este discursul minis-
trului de finanțe Dunajewski, pen-
tru principiile, ce le-a desfășurat
în numele guvernului, față cu cauza
popórelor imperiului.

Guvernul, dize ministrul,
pune cel mai mare preț pe aceea,
ca să vedă în această cameră pe
representanții tuturor popórelor
în comună conlucrare. De aceea
guvernul cu bucurie a vedut
întrunindu-se conferența de împă-
care, căci programa lui este și ré-
mâne: *înțelegerea între popóre și îm-
păcarea lor*. Nu pôte fi dér vorba
de-o schimbare a sistemului, ci
numai de-o continuare a lui, care
șintese a uni diferitele popóre în
interesul imperiului.

Conducătorul opoziției ger-
mane, Lr. Plener, mai mult a
polemisat cu ministrul Duna-
jevski, vrându a dovedi, că gu-
vernul nu și-a schimbat tactica
sa de luptă și că de aceea și Ger-
manii vor continua a fi o partidă
oposițională. Plener adevă e de
părere, că în urma pactului cabi-
netul Taaffe ar trebui să se sprij-
inească și pe Germani, ér nu nu-
mai pe majoritatea de până
acuma.

Incheiăm această revistă mai
amintindu și vorbirea deputatului
român bucovinean, Lupul, care
a felicitat pe bărbății, cari au
conlucrat la delăturarea certelor
din Boemia precum și pe guvern,
care i-a sprijinit, exprimându-și
speranța, că guvernul va înainta
pe cărarea apucată și că va con-
sidera de a sa problemă, ca să
împace și pe celelalte popóre ale
imperului, considerându-le dorin-
țele îndreptățite; mai ales a ac-
centuat dorințele sale exprimate
cu privire la Bucovina.

Spre a caracteriza deosebirea
ce domnesce între curentul din
Austria și cel del noi, mai ob-
servăm, că discursul deputa-
tului Lupul a fost viu aplau-
dat de cătră majoritatea din
parlamentul austriac.

DIN AFARĂ.

Bande în contra Bulgariei.

O telegramă din Belgrad sosită în
dilele trecute în Sofiă asigură, că refu-
giații bulgar desvoltă mare activitate în
Semlin și că dimpreună cu refugiații
bulgar din Niș și cu nisce rămășițe de
Macedoneni au format o bandă, care
are de scop să trecă în Bulgaria și să
atenteze la viața ministrului președinte bul-
gar Stambulov. Se dize, că guvernul
sérbescu a dat lămuriri liniștitoare și că
va face ca agitatorii să fi depărtați dela
frontieră.

Alte sciri sosite din Bucuresci asig-
gură de altă parte, că agenții pansla-
viști desvoltă mare activitate și că cen-
trul formării bandelor panslaviste ar
fi în Serbia. Se mai vorbesce, că ma-
iorul Panița ar fi încercat să scape
din închisore vrându să corupă cu bani
pe păzitorii închisorei. Planul îns nu
i-a succés, ér el a fost transportat
în urma acosta într-un arest mai si-
gur. Asemenea și soțul lui Panița, fos-
tul oficer Stamenof, încă a încercat
să scape din închisore, dér nici acestuia
nu i-a succés planul.

Aniversarea revoluției polone dela 1791.

Correspondentul din Cracovia al
fóiei rusesce „Moskovskja Viedomosti”
scrie, că la 3 Mai se va serba în Var-
șovia aniversarea revoluției polone dela
1791. Cu ocazia acosta, dize correspon-
dentul numitei foi, se vor pune la
cale mari demonstrații în contra guver-
nului rusescu, cari vor fi inițiate din
Cracovia. La casu de mari turburări,
Polonii vor arunca totă vina pe stu-
denți. Deja întreaga Polonia este inun-
dată de proclamații revoluționare, prin
care sunt provocati Polonii din Rusia,
să ia parte în mare număr la aceste
demonstrațiuni. „Neue fr. Presse” con-
firmă această scire a fóiei rusesce.

Manevrele rusesce.

„Pol. Corr.” primesce din Peters-
burg scirea, că marile manevre, la cari
va lua parte și împăratul Wilhelm II,
se vor face între Petersburg și Narva,

FOILETONULU „GAZ. TRANS.”

Macsimile și reflecșiunile

lui de la Rochefoucauld

în românește de I. G. Barișiu.

Smerenia este adevăratul semn
caracteristic al virtuților creștinesce.
Fără ea am păstra toate defectele noastre
și ele sunt acoperite numai prin orgoliu,
care le ascunde înaintea altora și adesea
înaintea noastră.

—x—

Necredința ar trebui să stingă amo-
rului și n'ar trebui să fim geloși, când
avem motiv. Numai aceia, cari evită
ori-ce cauză de gelosie, sunt demni de
gelosie.

—x—

Prin cea mai mică infidelitate față
cu noi, cineva se face mai urit, decât
prin cea mai negră necredință ce pri-
vesce pe alții.

—x—

Gelosia se nase mai totu-déna
dintr'odată cu amorul, dér nu móre
totu-déna cu el.

—x—

Cele mai multe femei deplângu mór-
tea amanților nu atât din amor pentru
ei, cât pentru a páre mai demne
de amor.

—x—

Forța ce ni-o fac alții, adesea ne

dore mai puțin, decât aceea, pe care
ni-o facem noi.

—x—

Să scie cam în general, că nu trebuie
a vorbi cineva de soția sa, dér nu se
pre scie în general, că și mai puțin
trebuie să vorbesc cineva despre sine.

—x—

Sunt calități distinse, care degene-
reză în defecte îndată ce ele sunt înă-
cute, și altele, care nu sunt nic-o dată
perfecte, îndată ce sunt câștigate. De
aceea rațiunea noastră trebuie să ne învețe
a economisa cu averea și încrederea
noastră: de altă parte natura trebuie să
ne îndestrece eu inimă bună și cu curagiu.

—z—

Sunt puține femei fidele, cărora nu
li-s'ar urî a fi mereu fidele.

—x—

Mai adesea femei fidele sunt comori
ascunse, care numai pentru aceea sunt
în siguranță, pentru-că nu le caută ni-
menea.

—x—

Sfortarea ce ni-o impunem, pentru
a subjuga amorul nostru, este adesea
mai durerosă, decât asprimea ființei
iubite.

—x—

Mai tot-déna este vina aceluia ce
iubesce, decât nu observă, că nu mai este
iubit.

—x—

Prezența ființei ce iubim ne jenază,

când vrem să aruncăm mreji în altă
parte.

—x—

Un poltron rare-ori scie cât este
de laș.

—x—

Sunt un soi de lacrimi, care după
ce au amăgii pe alții, ne înșelă adesea
și pe noi.

—x—

Dacă crede cineva, că și iubesc
amanta din amor pentru ea, se înșelă
fórte.

—x—

Este permis a ne liniști asupra de-
fectelor, decât suntem destul de tari
a-le recunosc.

—x—

Amiciția adevărată înlătură invidia,
amorul adevărat înlătură cochetăria.

—x—

Scăderea de căpetenie a agerimei
de minte nu este aceea, că nu ajunge
până la țintă, ci că trece peste ea.

—x—

Poți da sfat bun, dér nu poți în-
văța pe nimenea a lucra.

—x—

Când calitățile noastre cad, cade și
gustul nostru.

—x—

Sfortarea ce și-o face cineva de a
rămâne fidel în amor, nu este mai pu-
țin ca însași infidelitatea.

—x—

Faptele noastre sunt ca și rimele fi-
nale, pe care ori-cine le potrivește unde i
convine.

—x—

Aplecarea a vorbi despre noi înșine
și a arăta defectele noastre în lumina ce
o dorim, constituie o mare parte a sin-
cerității noastre.

—x—

Numai despre aceea ar trebui să ne
mirăm, că ne mai putem mira.

—x—

Este totu atât de greu a fi împă-
cați când iubim prea mult, cât și când
iubim prea puțin.

—x—

Nici un om nu are mai adesea
nedrept, ca acela ce nu pôte suferi să
nu aibă drept.

—x—

Un om simplu n'are stufe destule
ca să fi bune.

—x—

Deși vanitatea nu suprimă toate vir-
tuțile, dér totuși le sguđuie pe toate.

—x—

Maișor renunțăm la avantajul,
decât la înclinarea noastră.

—x—

Nici unui om norocul nu i pare
atât de orb, ca aceluia, căruia nu i este
favorabil.

în apropierea stnului maritim finlandez. Împăratul german și soții în Petersburg pe yachtul „Hohenzolern” și va fi salutată de flota rusă din Marea Baltică, ce va petrece în apele golfului dela Kronstadt. Se știe, că împăratul german va lua parte și la sărbătoarea ce se va face din incidentul onomasticelei Țarevnei.

Sacrificarea Alsației-Lotaringiei.

Foile franceze ne aduc în privința raporturilor franco-germane sciri sensaționale. Astfel „Matin”, amintind primirea călduroasă, ce i s'a făcut lui Jules Simon în Berlin, știe, că trebuie să fie omul pregătit chiar la surprindere, poate chiar la înlăturarea unei dintre cele două state prin Papa Leo XIII. Apoi scrie numita fôie:

„Tinerul împărat german, căruia îi plutește pe dinainte idealul dreptății și al păcii, după toate câte s'au vădit dela el, ar fi în stare, să caute împăcarea celor două țări pe o cale, ce până acum era socotită ca imposibilă: prin jertfirea Alsației-Lotaringiei. Intre Germania și Franța singurul măr de certă e Alsația-Lotaringia.”

Asemenea sciri a primită din Berlin și „Gaulois”, și anume, că în cunoscând împăratul german și propune Europei, să directă, să indirectă, să desarmeze, și să recunoască neutralizarea Alsației-Lotaringiei. Împăratul a dată cătră Jules Simon: „Nutresc cea mai via dorință, să întrețiu relații bune cu Franța.”

Impărțirea Africii.

Puterile interesate în politica colonială a Africii dezvoltă mare activitate și se pare, că ele pregătesc o împărțire a Africii. Ca și Germania și Anglia, voesc și Italia să întemeieze în Africa orientală un mic stat. Fostul consul italian în Zanzibar, Filonardi, se știe că este designat de conducătorul alui acestui stat. În Londra s'a format o societate alui cărei scop de fapt este să facă posibilă Englezilor, ca să se estindă țăra în Sudan, unde în timpul din urmă, așa se vede, că s'au întâmplat evenimente însemnate. Se știe adevărat că Mahdiștii au fost bătută de nou. O altă scire din Africa orientală spune, că din Omdurman, care dela căderea Chartum-ului este cel mai însemnat punct al mișcărilor mahdiste, au sosit în Cairo nu de mult doi omeni, cari au spus, că în tot drumul lor n'au întâmpinat nici o greutate, s'au mai bine spus că calea din Chartum la Dongola este deschisă. Se mai vorbește și aceea, că în întreg Sudanul pustiește o fomete grozavă, și că mulți omeni mor.

Ce privește noua societate din Londra, ea vrea să trimită din Minrovia, capitala republicii Liberia, omen, cari să exploreze Sudanul, și de aici să treacă spre Chartum.

Afară de acestea o telegramă din Zanzibar anunță, că corabia societății engleze pentru Africa orientală a sosit în pace în Kavirondo și că Englezii plănuiesc o nouă expediție, care va avea să plece din Mombasa. Expediția aceasta are de scop să prevină pe Emin-pașa în teritoriul împicinat, ca ajungându înaintea lui și la timpul său lângă lacurile cele mari, să nimicească planurile de cucerire ale Germaniei. Foile engleze îndemnă cercurile competente engleze și germane, ca să ia odată măsurile de lipsă în privința eventualelor neînțelegeri, și își exprimă speranța, că cancelarul Caprivi va căuta ca statele interesate să se înțeleagă prietenește în afacerea aceasta, s'au mai bine spus să împărță Africa.

SCRILE ȚILEI.

Colonizare de Săci. Kulturegyletul ardelean a hotărât să înființeze o școală de agricultură pentru Săci în colonia Geoagiul de Jos. Ministrul de agricultură Bethlen a promis, că va stăruia câtă va pute pentru executarea acestei

hotăriri. Kocsard Kun (fostul Gothardt) a declarat, că dăruiesc cele două case ale sale din Orăștia pentru premiarea școlărilor.

Au s'o pătescă pitocoții ca brôca din fabulă.

Dușmanul Nășudului, Orban Ballas, după cum spune „Kolozsvár”, a murit în noaptea de 18 spre 19 Aprilie în Pesta. Înainte de ași da sufletul a lăsat jupânului „Kulturegylet” o avere în bani de 75,000 fl. Foile ungurești se bocesc amar după neîmpăcătul dușman al Românilor, care numai cu câte-va zile înainte de morțea lui tuna și fulgera asupra Românilor nășudeni. Răsplata Dumneșcă!

Strossmayer și Francesii. Se scrie din Agram, că în săptămâna trecută, episcopul croat Strossmayer a ținut o vorbire cu ocazia cununiei ficei contelui Vojnov-Uzicki cu avocatul francez Charles Loisseau. Ceremonia a s'ăvârșit o însuși episcopul Strossmayer; la urmă țin și o cuvântare ocazională, în care glorificându pe națiunea franceză, știe între altele: „Dumneșeu știe, că iubirea față de biserică și domnitorul meu este mai mare, ca iubirea față de Franța.” În urma acosta toți Francesii căți erau de față și-au plecat genunchii și-au s'ărutat mâna episcopului. Nunta s'a făcut în palatul episcopului, care în onoarea tinerei părechii a dat un prânț forte bogat. Intre multele toaste a fost unul și alți redactorului șef al ziarului „Univers”, care și-a ridicat paharul pentru prietenia croato-franceză dîcînd între altele, că în Franța nu este nimeni mai iubit și mai popular ca alți lui Strossmayer.

Ce privește cuvintele de mai sus puse în gura lui Strossmayer de foile ungurești, de sigur că s'au spus, ca toate cele de până acum, minciuni și calumnii din partea dușmanilor episcopului.

Fabrică chimică în Munții apusenii vrău să înființeze nise mari capitaliști din Berlin, precum spune „Kolozsvár”, în urma studiilor geologice ce le-a făcută Zlatna și Abrud un geolog din Berlin. Fabrica, dîc-se, va fi legată cu calea ferată a statului printr'o cale ferată vicinală dela Alba-Iulia la Abrud, ce o va face o societate.

Recrutarea în 9 cercuri ale comitatului Hunedora a fost nefavorabilă, precum a anunțat viceșpanul în adunarea lunară a comitetului municipal al Devei.

Dormea de șapte zile în Seghedin o fetiță de 8 ani. Precum spune „Szeged”, capul și obraji fetei sunt calzi, celelalte părți ale corpului însă, cu deosebire extremitățile sunt reci ca ghița și scaldate în sudor. Intreg corpul e tîpînu și bătăile inimii abia s'aud. S'ămana față era cătu p'aci să fi îngropată, d'ă un medic să împedecă această grozăvie. Deja pentru a doua oară se află fata într'un astfel de somn.

Jocurile de hazard în Clușiu sunt în florie, cu totă oprirea lor de curînd s'a înființat un „domn” la poliția și s'a plîns, că într'o cafea i-a luat un strein în joc de hazard 100 fl. S'a pornit cercetare.

Er Kulturegyletul? — Umblă după cai verzi. Nu vede ticăloșia dinaintea nasului, imoralitatea și lipsa de cultură, vede însă pretutindena pe „afurisiții de Valah.” Sunt nemistuibili, jupânilor!

Lucrările fortificațiilor României continuă cu mare activitate, spune „Timpu.”

Cursuri pentru oficerii de glote se țin și în anul acesta, d'ă pentru fiecare curs se vor anunța deosebite aspirații. Cursurile încep la 5 (17) Iunie și du-

reză trei săptămâni: pentru infanteria în Pesta, B. Gyula, Dobrișin, Oradea-mare, Seghedin, Teresiopole, Vârșeș, Lugoș, Cașovia, Mișcolț, Muncaci, Sz. Nemeti, Pojun, Neutra, Trencin, Neusohl, Alba-regală, Oedenburg, Cincbiserici, Canja-mare, Clușiu, Tergu-Mureșului, Sibiu, Brașov, Agram, Karls-tadt, Belovar și Vinkovce; pentru cavaleria în Pesta, Dobrișin, Arad, Keskemet, Cașovia, Vaș, Papa, Cincbiserici, Tergu-Mureșului și Vârșeș. Petițiile se adresează până la 1 Mai la comanda districtuală de gloate, pe alți oăror teritorii se află aspirații.

Tergul anual de primăveră al Sibiiului începe: cel de oi la 11 (23) Aprilie, cel de vite cornute și de cai la 17 (29) Aprilie, cel de mărfuri la 21 Aprilie (3 Mai).

Nou tren accelerat, al treilea, va circula dela 1 Iulie între Pesta și Arad, avînd legătură cu trenurile accelerate de pe linia Pesta-Clușiu Nr. 301 și 302 între Solnoc și Arad.

Foc. Joi în săptămâna trecută au ars în strada Gușterii din Sibiu 1 șopron, 2 grajduri, lemne, carne și alte lucruri. Focul, care se 'ntinse și la două case din apropiere, a putut fi localizat.

Furt. Un făcător de rele a spart în noaptea de 5 (17) Aprilie băcniă la Vagner (Bugarsky) din Sibiu, a furat dintr'o lădiță și dintr'ună scrin 70 fl. Din casa de bani n'a putut fura.

DIN DIETA UNGARĂ.

Cestiunea fondurilor nășudene. (Urmare.)

Artur Jellenik: desaproba pe cei ce vrău a înființa pe locuitorii acelu ținut astfel, ca și cum ei n'ar fi cetățenii acestei țări. (Cui contrașier în stînga estemă). Legislațiunei ungare nu-i este iertat să se conducă în hotăriri sale după împrejurarea, că cutare locuitor face parte din naționalitatea cutare ori cutare. Noi n'am putut pași față cu acei locuitori ca cuceritori, ci cu ocașionea regulării unor astfel de raporturi am trebuit să arătăm, că statul ungar are în vedere dreptatea și că față cu fii săi de limbă streină e aplicat a fi cu cele mai mari considerații, pentru ca pe aceia să câștige pentru statul maghiar și să facă fi credincioși ai statului. Nu este adevărat, că comunele din acele părți se află într'o stare atât de abundanță și bogată, încât s'ar pute trece cu vederea peste pretențiile lor. Cea mai mare parte a locuitorilor trebuie să se lupte cu cele mai mari miserii. (Sgomot în stînga estemă.)

Iosif Molnar: Nemaghiarilor le dau stipendii de câte 400 fl.

A. Jellenik: Nu știu în ce înțeles o iai acosta.

Iosif Molnar: În înțelesu antimaghiar!

A. Jellenik: D'ă nu vrăi să iai în nume de rău împrejurarea, că copiii s'ărași, d'ă harnici, ai acelor locuitori primesc stipendii școlare? (Aprobări în dreapta). Care este scopul acestor fonduri școlare și de stipendii? Din venitele acestora se susțin în câteva comune 40 de șole și s'au înființat șole superioare. D'ă n'ar face o acosta, ar fi silit, ca statul să le facă șole în socotela bugetului său.

Ios. Molnar: Statul maghiar s'ă înființeze șole!

A. Jellenik: Venitele statului, ce le aduc aceste păduri, tot pentru acest scop se întrebuințază. D'ă credeți, că prin regularea de față se îngustă venitele statului, apoi asta nu este adevărat. D-nii deputați față cu proiectul din vorbă sunt conduși de considerațiunea, că locuitorii comunelor din cestiune nu sunt numai de rasă maghiară. Mare parte din aceste comune se află pe valea

Bărgăului, unde se află puțin loc productiv și de pășune, așa că locuitorii acestor 8 comune, în număr de 10—12,00 de suflete, numai pentru un pătrăru de an se pot susține din produsele locului lor, altminterea se susțin din pădurărită cu muncă și încă cu muncă grea și amară. D'ă acestor locuitori li-s'ar denega întrebuințarea teritoriului din vorbă, sunt sigur, că și în stînga estemă s'ar afla numeroși deputați, cari purcedînd din punct mai înalt de vedere, ar dîc, că nu pot permite ca pe teritoriul Ungariei să se nimicească 42 comune. (Sgomot în stînga estemă.)

Sigismund Csatar: Ducă-se în America!

A. Jellenik: Neprimirea proiectului urmarea acosta ar trebui s'ă aibă. (Contrașier în stînga). Ios. Molnar a dîc, că ținutul Nășudului este cuibul agitatorilor naționalităților.

Ios. Molnar: A fost!

A. Jellenik: De ceea ce a fost nu vorbesc.

Sig. Csatar: Mai bine și faci! (Ilaritate).

A. Jellenik: avînd în vedere numai trecutul mai apropiat, pot afirma cu hotărere, că în astă privință starea lucrului s'a îmbunătățit în mod esențial și că nu se poate dîc, că ținutul Nășudului ar fi cuibul agitațiilor de naționalitate, ba din contră constată cu bucurie și sunt convins, că toți membrii on. diete cu aceeași bucurie vor lua la cunoștință, că tocmai în acest ținut ideea statului maghiar s'a lătit, s'a consolidat, ba și învățarea limbii ungurești face din și în și tot mai mari progrese. (Sgomotose contrașier în stînga estemă). Pentru dovedirea acestora mă provocă la acei on. colegi deputați, cari cunosc și au umblat în acest ținut.

Ios. Molnar: Am umblat.

A. Jellenik. Intrebă pe deputatul Csatar.

Sig. Csatar: Și școlile ungurești le-au pus de cui!

A. Jellenik: Pentru consolidarea raporturilor, eu așa cred, că este mult mai corectă calea, ce am ales noi, decât aceea, pe care o recomandă d-nii deputați și care este politica dușmăniei declarate, pe când noi voim să urmărim față cu naționalitățile din Ardel o simpatie politică de prietenie. (Aprobări în dreapta.) De vreme ce proiectul de lege este cu considerare față cu deosebitele raporturi din acelu ținut și față cu dezvoltarea istorică a raporturilor de proprietate, primesc proiectul ca basă a deșaberei generale.

În ședința dela 16 Aprilie mai întâi luă cuvîntul:

Csatar Zsigmond: În dieta dela 1888 observă Vidlicskay Jozsef, că venitele bunurilor de stat dela Nășud nu sunt puse în buget. Numai atunci luă dieta de veste, că aceste bunuri ale statului s'au vîndut fără șcirea ei. S'a trimis o comisiune pentru cercetarea lucrului. Din cercetările acestei comisiuni s'a aflat, că acosta este o astfel de avere a statului, pe care un guvern ungurești implinesc cu credință datorința sa față cu pretențiile existenței naționale, n'ar pute-o vinde pentru 100,000 fl. nici chiar atunci, când pentru acosta ar obține maioritarea în dietă. Guvernul vră să înstrăineze 60,000 jugere catastrale pământ, ce posibil, că nu totu este pământ arător și cositor, ci constă și din păduri bătrâne și din munți; pe acest teritoriu se află 30 de clădiri erariale, cari în sine reprezintă 200—300 de mii flor., venitul după dreptul de căreimărit din 15 comune, socotit — după cum era înainte de încheierea contractului — cu 15,000 fl., și venitul după mori în sumă de 400 fl. și mai bine. Aceste voesc guvernul să le înstrăineze. Contractul încheiat la 1872 nu poate avea valoare, trebuie nimicit. Nu primesc proiectul.

Beithy Akos: . . . Abia se află în istoria Ungariei un nume de o așa tristă amintire, cum e numele acesta: Năsăndu, și cel al regimentului doi români de graniță, al cărui comandant a fost Urbanu. (Adevărat! Așa este în stânga). Prin cuvintele acestea sunt caracterizate serviciile, ce le-au făcut acești grăniceri, și despre cari servicii se face atâta amintire în motivările acestea. (Aprobări în stânga). Instituțiunea grănică s'au sistat, d'ér n'a sistat'o un guvern legal. Ilegal au fost acolo toate dispozițiunile, toate instrucțiunile, și ilegal au fost și organele esecutive ale acelora, adevărate nise burocratice și general austriac. Și decât d'ic, că președintele uneia din acele comisii a fost ministrul austriac, renumitul conte Nadasdy, decât care națiunea maghiară n'a avut un dușman mai jurat, atunci ne putem cu toții închipui cum s'a ținut aici s'émă de interesele țerei. (Așa este în stânga) . . . Eu nu sunt amicul celor ce d'ic, ca să câștigăm naționalitățile cu concesiuni materiale și cu bacșisuri. (Vii aprobări în stânga și stânga extremă.) Eu țin ac'asta de un lucru imoral, care nu arată alta, decât că statul „maghiar” nu are o îndreptățire și un titlu de drept propriu al său.

Oratorul e de părere, ca guvernul să pășască la o nouă invoială și să pretindă un echivalent mai mare de o parte, ér de altă parte guvernul să n'usască a apăra interesele de stat și naționale unguresci, ceea ce se va face, decât guvernul va exercita o anumită influență asupra fondurilor școlare năsădene. Într'asta nu vede nici o imposibilitate oratorului. *Decă guvernul a știut storce până acum concesiuni dela grăniceri, cu câtă mai vertosă va fi în stare a o face ac'asta de aci încolo, când deja este secundat și de dietă. Nu primesc bugetul.*

Urmăză vorbirea lui Ludovic Mosary, ce o vomă publica în numărul de mâne.

Din comitetul administrativ al comit. Brașov.

În ședința dela 5 (17) Aprilie s'a raportat:

Indatoratii la serviciul militar E. Hoitos și I. Kiss Jacob ceru încuviințarea d'a se pută căsători. Cererea nu s'a putut rezolva, până ce nu se va prezenta comisiei de recrutare, fiindu pe tenții în classa întâiu de etate.

Hotărîrea comisiei proprietarilor din Codlea, ca regularea mergerei la pășune să se facă pe temeiul cheii stabilite după darea de pământ plătită, s'a primit; prin ac'astă regulare, d'ice-se, se acordă ore-cari drepturi și posesorilor de vite, cari nu plătesc dare de pământ.

E de amintit hotărîrea comunei Brașov, că fășia de teren de lângă canalul de după zidurile de jos recade érăși orașului, deórece Samuel Mark, căruia i-se cedase, a neglijat a face zidul, ce i-se impusese ca condițiune a cedării terenului. Hotărîrea comunei a fost primită.

Asemenea e de amintit hotărîrea comunei Satulungu, că îngrijirea și supravegherea fântănilor, ce s'au făcut de către vecinii din propriile lor mijloce pe pământ privat și care stau la dispoziția vecinilor, în urma conducerii corăspundătoare a apei prin țevi (sulinare) s'a arendat cu 100 fl. anual pe trei ani. Hotărîrea comunei s'a anulat, în urma recursului proprietarilor interesați, cari arată, că ei și vecinii au făcut fântănilor din vorbă din propriile lor mijloce, că fântănilor au fost totdeauna bine îngrijite, și apoi aci e vorba de o proprietate privată.

După raportul scaunului orfanal, la finele lui Martie erau în evidență la acestu o'nciu 3200 minoren și 238 puși sub epitropia. Cassa anarfolă a orașului avea la finele lui Martie 652,692

fl. Ban de-ai minorenilor împrumutați erau la finele lui Martie 249,659 fl. La scaunul orfanal al comitatului erau în evidență la finele lui Martie 5590 minoren și 241 puși sub epitropia Cassa orfanală a comitatului avea la finele lui Martie 257,785 fl. Capitalul de ale minorenilor resp. puși sub epitropia împrumutate erau la finele lui Martie 56.511 fl.

S'a luat în tratare o cerere a concesiionarilor căii ferate Brașov-Treiscaune. Deórece linia de cale ferată Brașov-Zărnesc are să fiă dusă între chilometrii 2 și 8 ai șoselei comitatense Brașov-Bran și paralel cu ea într'o depărtare de 8 metri între marginea șoselei și mijlocul căii ferate, la cererea concesiionarilor, se dă încuviințarea, ca să se întrunescă șanțul șoselei cu șanțul de material și astfel între ele să nu rămână pământ ridicat.

Se împărțesce, că dela 1 Iunie n. trenurile de pe linia laterală Copsa-mică-Sibiu vor avé legătură directă cu trenurile de pe linia principală.

Pentru restabilirea șoselei comitatense Bodu-Helhi, direcțiunea fabricii de zahăr dela Bodu a dat 500 fl.; mai cheltuind și comitatul 500 fl., șosea se va restabili în mod corăspundător.

S'a raportat, că fondurile de pensiune ale funcționarilor comitatens și orașelor cu drept de jurisdicțiune sunt scutite, prin ordinațiune, de plata echivalentului, precum scutite sunt de dare și pădurile ocrotite (cari nu se exploatează).

Plângerea lui M. Santa și consoți, că stabilirea aruncurilor comunale în Nou se face în mod nelegal, s'a dat comitabilității generală spre opinie și raportare.

Inspectorul școlar a raportat despre școlile elementare de stat; procurorul despre mișcarea arestanților, accentuând, că delictele pentru avere se ivesc în număr mai mare; directorul financiar constată, că încasarea dărilor directe și indirecte e favorabilă.

Din reprezentanța comunei Brașov.

În ședința dela 5 (17) Aprilie s'a decis:

Pentru construirea casei pădurarului în Nou, oficiul orașenescu de construcțiuni să facă un nou plan, cu un nou preliminar de spese, cam până la 3000 florini. Proiectul se va debata în ședința ordinară din Maiu a reprezentanței.

Contractul încheiat de comună cu concesiionarii pentru construirea căii ferate vicinale Zărnesc-Brașov-Treiscaune n'a fost aprobat de minister decât după ce va fi primită, conform legii, de majoritatea tuturor membrilor reprezentanței în comună. Prin vot nominal s'a primit contractul cu 110 contra 6 voturi.

Desbaterea asupra dărîmării porții din capetul stradi Vămeis'a amănat, pentru ședința dela 9 (21) Maiu.

Păzitorului castelului din Bran, George Nenciu, i-s'a dat provisionarea cerută; pădurarului Franz Tusch i-s'a dat concediu de trei luni; văduvei servitorului dela oficiul de construcțiuni, Barbarei Benesch, i-s'a acordat un ajutor anual de 88 fl.; Iohannei v'ed. Karl Reinisch i-s'a încuviințat un ajutor anual de 250 fl.; Franz Römer a fost primit în institutul invalidilor (Petcuți).

Socotelele mai multor fundațiuni pe 1889, ale fondurilor de răscumpărare ale pădurilor Branului, ale fondului industrial și casei de lucru au fost aprobate.

Desbaterea asupra înființării unui pissoir în parterul casei statului s'a amănat.

A cincea aniversare a morții lui C. A. Rosetti.

Er în 8 Aprilie s'au implinit cinci ani dela mórtea marelui patriot român

C. A. Rosetti. Delegați ai reuniunilor democratice din totă țera s'au întrunit în Bucuresci, s'au dus la mormântul întemeiatorului democrației în România și au depus corone pe el.

„Românul” de er, Duminecă (8 (20) și 9 Aprilie) a apărut cu portretele a 14 esilați dela 1848 și anume cu portretele lui: C. A. Rosetti, I. C. Brătianu, D. Brătianu, Eliade Rădulescu, Gr. Grădiștenu, A. Zane, Christache Tell, Cesar Boliac, N. C. Golescu, D. Bolintinen, N. Bălcescu, Stefan C. Golescu, A. C. Golescu, C. Bălcescu. Ca text cuprinde „Românul”: „Cătră profesori”, o circulară a lui C. A. Rosetti. „Doină”, Sătenul și Rosetti. „Unirea Principatelor”, un episod din 1859. „Revoluțiune”, „Scrisoarea unui esilat”. „Decretul de esil”. „Stăpânirea și Partidele”. „O întrevedere cu C. A. Rosetti”. „Cugetări”. „Din istoria revoluțiunii dela 1848 a Românilor Ardeleni”. „C. A. Rosetti” (poesă) „3 pagină din viața lui C. A. Rosetti.” „3 August”. „Esilații din 1848.”

Din România.

(Coresp. „Gazetei Transilvaniei.”)

Galați, 28 Martie 1890.

Se scie, că Ovreei sunt cei cari se acomodează mai mult împrejurărilor, numai gheșeftul să le m'ergă; și decât se mai vede și ad' câte o firmă ruginită a câte unui Ovreeu scrisă în grecesce, ac'asta arată câtă de bine stau odată Grecii în acestu oraș. E adevărat, că în nici un altu oraș al României nu sunt atâți Greci ca aci; comerțul și afacerile comerciale în mare parte în mâna lor, averile asemenea, ei au biserica, au școlile și pensionatele lor de domnișore și de băeți sub firma de pensionate elene. Aceste pensionate au adăpostit mulți copii români, seu mai bine au făcut pe mulți părinți români să se deschiță pungi și să contribuie la susținerea lor. — D'ér câtă de mult se schimbă lucrurile: din comerț încetul cu încetul îi scot Ovreei; cei cu averi se trec, ér alții noi veniți n'au să mai aibă împrejurări atâtu de favorabile, ca să mai p'otă ajunge la averi așa de însemnate ca cei din trecut. Pe Români ar trebui mult să-i îngrijescă înlocuirea Grecilor prin Jidani, cari sunt cu mult mai periculoși pentru naționalitatea română decât Grecii; d'ér când te gândesc, că și Grecii considerau România ca o țera bună de exploatat, fără să-i dea nimica în schimb, își vine să rămă indiferent. Galații ca primul port al țerii și în raport cu banii v'ersați pe pieța sa, ar fi trebuit să fiă cel mai frumos oraș al țerii; este din contră unul dintre cele mai murdare și mai infecte.

Nicări, îni pare, lipsa de coeziune în ce priveșce naționalitatea română nu este mai mare, și când veți pe Greci că serbeză în fiă-care anu ziua de 25 Martie, ziua eliberării lor, și încă în mod șgotos, trebuie să le recunosc ce li-se cuvine, că adevărat simțul de naționalitate la ei e cu mult mai dezvoltat decât la noi. Nici chiar ziua de 10 Maiu cred, că din inițiativă privată nu s'ar serba în Galați. Ce să mai d'ic apoi de numărul, de altfel bunicel, de Ardeleni de aci; nimic nu-i p'ote uni; sunt atâtu de ocupați cu daraverile lor, încât nici nu există. Ca să serbeze și ei pe 3/15 Mai, cum serbeză Grecii ziua liberării lor, nici nu se pomeneșce. Și nimeni nu p'ote susține, că Grecii se bucură de mai mare libertate în țera românească. Libertatea este unu bun, de care profită ori ce locitor al țerii; ori ce restricțiune apoi ar trebui să m'arască dorința de a se manifesta.

Tocmai lipsa de restricțiuni face ca școlile grecesci să nu aibă viitor. Nu pot aduce r'odele ce le aduc școlile statului cu programe bine întocmite, cu personal destul de bunicel și supuse controlului; apoi ceea ce cov'ersesce este gratuitatea învățământului. Galațenii

pentru prezente trebuie să fiă mulțamiți de câte institute de cultură au, cât au liceu cu unu local nou construit, pentru împrejurările nostre fórte bune, au școlă comercială, școlă normală (pedagogică), seminar și școlă secundară de fete. Apoi vr'o opt școli primare de băeți cu patru clase și vr'o șapte de fete, precum și o școlă inferioară de marină. Dela aceste școli mult se așteptă și se speră, că se va și face. Că ce profesază în ele trebuie să se convingă, că toate sacrificiile pe care țera le face, le face pentru sine ca țera românească. P.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.”

(Serviciul de coresp. biroului din Pesta.)

Viena, 21 Aprilie. E neîndoios, că lucrătorii din totă Austria se alătură la greva generală din 1 Maiu.—Se crede, că lucrătorii din minele mai mari de asemenea se pun în grevă. În Ostrau sosesc mereu agitatori din Prusia.

Bielitz, 21 Aprilie. Intre lucrătorii e o agitație fórte mare. Trupele au fost întărite, în urma ac'asta 20 de agitatori au dispărut.

Ostrau, 21 Aprilie. Ziua de er a decurs în liniște.

Troppau, 21 Aprilie. Er s'au ținut adunări de lucrători. Séra au demonstrat lucrătorii în contra fabricii Natsek; 28 de inși au fost arestați.

TELEGR. PART. A „GAZ. TRANS.”

Carell-mari, 21 Aprilie. Conferința generală a clerului român aparținător diocesei gr. cat. oradane se va ține în Sătmari în 15 Maiu st. n. **Barbulu,** vicar.

Necrologu.

P'etruși de ad'ncă durere și întristare aducem la cunoștința tuturor rudenilor, amicilor și cunoștilor trecerea din viață a multu iubitu soț, respective tată, fiu, frate, nepot, ginere și cumnat George Foica, candidat de avocat și funcționar al institutului de credit și economii „Albina” din Sibiu, care în etate de 35 ani, după îndelungate suferințe, Miercuri în 4/16 Aprilie a. c. dimineața la 7 ore și-a dat nobilul seu suflet în mâinile Creatorului. Rămășițele păm'ntesci ale scumpului decedat se vor conduce după ritul bisericii greco-orientale, Vineri în 6/18 l. c. după am'edzi la 5 ore, dela locuința aceluia, strada Gușteriței Nr. 47, la cimiteriul din suburbiul Iosefinu pentru eternu repaus. Fiă-i țerina ușoră și memoria binecuv'entată! Sibiu în 4/16 Aprilie 1890.

Luisa Foica n. Schopf, soția. George-Corneliu, Veturia și Valeria, fii. Petru Foica, Ecaterina Foica n. Cosma părinți, v'ed. Maria Schopf, sócră. Anna Schopf, cumnată. Iuliu Danu, administratoru protopopescu în Făgărașu, cumnat. Parteniu Cosma, directoru esecutiv al institutului de credit și economii „Albina”, unchiu, v'ed. Ecaterina Folțu n. Foica, Maria Danu n. Foica, suror. Petru Foica și Ionu Foica frați.

Rectificare. În numărul 72 din 10 Aprilie a. c., pag. 3 capitulul: „Istoria noastră bisericească” alinea a patra se d'ice, că „episcopul Aron a trimis pe Samuel Klein, din alumneul seu, la Roma, sosit de acolo acasă l'a numit profesor.” Are să se d'ic: „L'a băgat în alumneul seu cu scop de a l'u trimite la Roma, apoi de a l'u numi profesor.”

Ac'astă îndreptare e cu atâtu mai trebuincioasă, pentru că murind Aron, cu pripă, nu și-a putut realiza planul, ér S. Klein fu trimis după mórtea episcopului Aron în colegiul Pasmandian și după reintorcere fu numit profesor de matematică.

Numere singuratiche din „Gazeta Transilvaniei” a 5 cr. se pot cumpăra în tutungeria I. Gross, și în librăria Nicolae Ciureu.

Editor și Redactor responsabil:
Dr. Aurel Mureșianu.

